

Morgenkåseri NRK P2 28.10.2010

Vintertid og sommertid

Så er vi der igjen: Denne helgen skal vi stille klokka. Det er visst noe de driver med over hele Europa. En slags felles sørgemarkering fordi sommeren er over for denne gang. Som trøst får vi én time ekstra søvn. Det høres nesten like hyggelig ut som halv skatt i desember. Dét er visst også noe fader stat gir oss av ren velvilje fordi moder jord står så skjevt på himmelen. Det blir så forferdelig mørkt at vi får statstilsudd til både julepresanger og ekstra stearinlys.

Akkurat som med den halve skatten reiser vintertiden like mange spørsmål som den besvarer: Får vi egentlig en ekstra time? Nei, selvfølgelig ikke. Vi får bare tilbake den timen vi ga fra oss ved overgangen til sommertid. Det er altså akkurat det samme som med skatten: Staten gir tilbake noe den har tatt fra oss. Hensikten som helliger middelet er at vi alle sammen skal og vil gjøre det samme, samtidig. Staten er jo spesialist på å lage fellesskap.

Staten får orden på sakene. Tenk bare hvordan det ville gått hvis noen flyttet viserne til vintertid og andre ikke. Men, stopp en halv! Én ting er å flytte på viserne slik at vi har felles tidsreferanse, noe ganske annet er å lyste visernes ordre. Det går jo an å praktisere den samme *døgnrytmen* året rundt, selv om vi flytter på viserne. For eksempel kunne halvparten av oss gjennom hele sommerhalvåret begynne én time seinere på jobben enn den andre halvparten,

eller vi kunne begynne én time tidligere om vinteren. En slik spredning ville kunne få flere interessante følger.

For det første ville vi få større variasjon. Dét er i seg selv et gode. For det andre ville det bli sitteplass på busser og tog. For det tredje ville det redusere toppbelastningen på strømmettet. I Bergensområdet kunne man kanskje spart noen Hardangermaster ved å la én tredel av befolkningen leve på sommertid året rundt og én tredel på vintertid - og så kunne den siste tredelen lyste statens minste vink og flytte morgenritualet frem og tilbake.

De som velger sommertid året rundt vil på sett og vis få sommer hele året, og som om dét ikke var nok, vil de komme på jobb før rushtiden blokkerer trafikken. Kanskje rushtiden i det hele tatt ville forsvinne? At på til vil de som satser på sommertid kunne høste beundring fordi de er så spreke at de står opp én time tidligere om vinteren enn om sommeren, for klokka måtte jo stilles: Den må vise det samme for alle, ellers vil det bli kaos i stedet for variasjon.

Dermed er vi ved sakens kjerne, for det er jo lys, mest mulig lys, det hele dreier seg om. Ikke sant? Derfor driver vi og skrur på denne klokka to ganger i året. For å få lys. I utgangspunktet var det visst et viktig energisparingstiltak: Man kunne vente én hel time med å tenne stearinlysene – og da sparer vi raskt noen meter stearinlys per år. I dag bruker vi stort sett t-lys, så det argumentet har for lengst falt.

Men til poenget: Hvilken vei skal vi skru eller klikke for å realisere dette statlige helsedirektivet som forener verdens lyshunger?

Som vi alt har nevnt, poenget er mer lys. Vi må altså skru klokka mot lyset og sommeren. Så enkelt er det. Natt til førstkommende søndag, da står vi opp klokka 0300 og justerer våre ur én time tilbake mot sommeren. Og når vi kommer til neste korsvei og skal gå tilbake til sommertid, da gjør vi akkurat det samme: Vi skrur mot sommeren og lyset – én time frem! Uret *lengter* formelig etter lyset. Ikke så underlig: Det var jo solen som i utgangspunktet skapte fenomenet tid.

Ha en lys dag.

Av Petter Mejlænder